

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2011

Μάθημα: Ιστορία - ΛΥΣΕΙΣ

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Πέμπτη, 2 Ιουνίου 2011
07:30 – 10:30

1. Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες και τρία (3) μέρη. 2. Να απαντηθούν ΟΛΕΣ οι ερωτήσεις και των τριών (3) μερών.

ΜΕΡΟΣ Α΄

(20 μονάδες)

A1. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στο τετράδιο εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Η Συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόφσκ υπογράφηκε κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μεταξύ Ρωσίας και Γερμανίας.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 95

- β. Η μεγάλη οικονομική κρίση των ετών 1929-1932 είχε ως αφετηρία την αιφνίδια ραγδαία πτώση των τιμών στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 104

- γ. Ο γερμανός στρατηγός Ρόμελ συνέτριψε τους Βρετανούς και τους συμμάχους τους στο Ελ Αλαμείν.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 126

- δ. Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου υπήρξε αποτέλεσμα της συντονισμένης δράσης των ελληνικών αντιστασιακών οργανώσεων υπό την καθοδήγηση των Άγγλων.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 122

- ε. Η Σοβιετική Ένωση εισήλθε στο Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο μετά το βομβαρδισμό του αμερικανικού στόλου από τους Ιάπωνες στο Περλ Χάρμπορ.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 117-118

- στ. Η κυβέρνηση Γεωργίου Παπανδρέου (1964-1965) πραγματοποίησε σημαντική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 158

- ζ. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ προέβλεπε τη μετεξέλιξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 156

- η. Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ΄ εξορίστηκε από τους Βρετανούς στις Σεϋχέλλες.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία της Κύπρου, σ. 242

- θ. Οι Άγγλοι διαφώνησαν έντονα με τη χάραξη «πράσινης γραμμής» κατά τις πρώτες δικαιοδικές ταραχές.

ΛΑΘΟΣ, Ιστορία της Κύπρου, σ. 280

- ι. Η μεταφορά εποίκων από την Τουρκία στην κατεχόμενη Κύπρο αλλοίωσε το δημογραφικό χαρακτήρα του νησιού.

ΣΩΣΤΟ, Ιστορία της Κύπρου, σ. 301

(10 x 1= 10 μονάδες)

- A2.** Καθένα από τα στοιχεία της στήλης Β΄ αντιστοιχεί με μια προσωπικότητα της στήλης Α΄. Να γράψετε στο τετράδιο εξέτασής σας τους αριθμούς της **στήλης Α΄** και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της **στήλης Β΄** που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Δύο προσωπικότητες της στήλης Α΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄	ΣΕΛΙΔΕΣ
1. Ελευθέριος Βενιζέλος	γ. Συνθήκη Σεβρών	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 85</i>
2. Φραγκλίνος Ρούζβελτ	α. «New Deal» (Νιου Ντιλ)	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 109</i>
3. Ιωάννης Μεταξάς	β. Καθεστώς της 4ης Αυγούστου	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 106-107</i>
4. Μόδεστος Παντελή	δ. Πρώτος νεκρός του αγώνα 1955-1959	<i>Ιστορία της Κύπρου, σ. 234</i>
5. Τζορτζ Μάρσαλ		
6. Παύλος Μελάς	ε. Μακεδονικός Αγώνας	<i>Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 65-66</i>
7. Αλέξανδρος Παπαναστασίου		

(5 x 2= 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄**(45 μονάδες)**

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

- α. «Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, 30 Μαρτίου 1856»**
(σχέση με Κριμαϊκό Πόλεμο, περιεχόμενο, σημασία για την Οθωμανική Αυτοκρατορία)
- β. «Ελληνοσερβική Συμμαχία, 18 Μαΐου /1 Ιουνίου 1913»**
(περιεχόμενο συνθήκης)
- γ. «Το Ψήφισμα 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας για την Κύπρο της 4ης Μαρτίου 1964»**
(περιεχόμενο και αποτελέσματα ψηφίσματος)

(3 x 5= 15 μονάδες)

α. «Συνθήκη Ειρήνης των Παρισίων, 30 Μαρτίου 1856»: *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σ. 40.

Σχέση με Κριμαϊκό Πόλεμο: Τερμάτισε τον Κριμαϊκό Πόλεμο

(1 μονάδα)

Περιεχόμενο:

- Εξασφάλισε το δικαίωμα συμμετοχής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στο σύστημα ασφάλειας των μεγάλων δυνάμεων της Ευρώπης.
- Ο Εύξεινος Πόντος κατέστη ουδέτερη θάλασσα (απαλλαγμένη από πολεμικά σκάφη).
- Οι εκβολές του Δούναβη δόθηκαν και πάλι στην Πύλη
- Επιβεβαιώθηκε η αυτονομία των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών (υπό την προστασία των μεγάλων δυνάμεων).

**[να αναφερθούν τουλάχιστον τα τρία στοιχεία από τα τέσσερα,
- 3 x 1 μον. = 3 μονάδες]**

Σημασία για την Οθωμανική Αυτοκρατορία:

Συνέβαλε στην αποδοχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη λείψχη των μεγάλων δυνάμεων της Ευρώπης, (υπό την προστασία της Βρετανίας). **(1 μονάδα)**

[Στην περίπτωση που αναφερθούν οι μεταρρυθμίσεις δεν αφαιρούνται μονάδες]

β. «Ελληνοσερβική Συμμαχία, 18 Μαΐου /1 Ιουνίου 1913»: *Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου*, σ. 70,73.

Περιεχόμενο συνθήκης:

Οι δύο χώρες:

- προσέφεραν την αμοιβαία εγγύηση ότι θα κρατήσουν οριστικά τις εδαφικές τους κτήσεις (1,5 μονάδες)
- ανέλαβαν την υποχρέωση, σε περίπτωση που το ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεχόταν επίθεση από τρίτη χώρα, να παράσχουν τη βοήθειά τους αμοιβαίως (2 μονάδες)
- ανέλαβαν να μη συνάψουν χωριστή ειρήνη με την επιτιθέμενη χώρα παρά μόνον από κοινού. (1,5 μονάδες)

[Στην περίπτωση που αναφερθεί μόνο ότι η Συμμαχία ήταν *συνθήκη φιλίας και αμυντικής συμμαχίας* δίνεται 1 μονάδα. Στην περίπτωση, επίσης, που παραλειφθεί ένα από τα πιο πάνω τρία στοιχεία και αναφέρεται ότι η Συμμαχία ήταν *συνθήκη φιλίας και αμυντικής συμμαχίας* συνυπολογίζεται στη βαθμολόγηση 1 μονάδα]

γ. «Το Ψήφισμα 186 του Συμβουλίου Ασφαλείας για την Κύπρο της 4ης Μαρτίου 1964»: *Ιστορία της Κύπρου*, σ. 282.

Περιεχόμενο:

- Αναγνώριζε την κυρίαρχη Δημοκρατία της Κύπρου και τη νόμιμη κυβέρνησή της, η οποία, όπως τονιζόταν στο ψήφισμα, είχε την ευθύνη της διατήρησης και της επαναφοράς του νόμου και της τάξης. (1 μονάδα)
- Αποφασίστηκε η αποστολή στην Κύπρο ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ. (1 μονάδα)
- Αποφασίστηκε ο διορισμός, από το Γενικό Γραμματέα του Οργανισμού, ενός μεσολαβητή για την προώθηση ειρηνικής επίλυσης του κυπριακού προβλήματος, σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. (1 μονάδα)

Αποτελέσματα ψηφίσματος:

- Έφτασε στην Κύπρο η διεθνής ειρηνευτική δύναμη (UNFICYP) με στρατεύματα. (1 μονάδα)
- Η ειρηνευτική αυτή δύναμη εξακολουθεί να υπηρετεί και σήμερα στην Κύπρο για εξυπηρέτηση των ίδιων στόχων που τέθηκαν από το Συμβούλιο Ασφαλείας. (1 μονάδα)

[Σε περίπτωση που αναφερθεί μόνο το δεύτερο αποτέλεσμα ο/η μαθητής/ τρια παίρνει πάλι τις 2 μονάδες.

Σε περίπτωση που αναφερθεί από το/τη μαθητή/τρια ότι «από την αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας προέκυψε η ευθύνη της διατήρησης και της επαναφοράς του νόμου και της τάξης ως νόμιμης κυβέρνησης της Κύπρου» αντί ενός από τα δύο πιο πάνω αποτελέσματα θα πάρει 1 μονάδα].

B2. Σε κείμενο έκτασης 180-220 λέξεων, να παρουσιάσετε την πορεία διαμόρφωσης του κοινοβουλευτισμού κατά το 19ο αιώνα στο Ελληνικό Κράτος. Στο κείμενό σας να εντάσσονται λειτουργικά και οι παρακάτω όροι:

Επανάσταση 3ης Σεπτεμβρίου 1843, Σύνταγμα 1864, αρχή της δεδηλωμένης

(15 μονάδες)

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή (0,5 μονάδα)

Ενδεικτικά: Το αίτημα για την ύπαρξη ενός συνταγματικού πλαισίου δράσης που θα κατοχύρωνε τη λαϊκή κυριαρχία και την ομαλή ζωή του πολιτικού βίου διατρέχει την μακρά κι επίπονη πορεία διαμόρφωσης του ελληνικού κοινοβουλευτισμού κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα.

Ζητούμενα

1. Η **επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843** υποχρέωσε τον Όθωνα να συγκαλέσει εθνοσυνέλευση και να παραχωρήσει σύνταγμα, γεγονός που αποτέλεσε και την αφετηρία του κοινοβουλευτικού βίου της χώρας. **(2 μονάδες)**
2. Με την επικράτηση της Επανάστασης της 3ης Σεπτεμβρίου επανήλθαν στα πράγματα οι παλαιοί άρχοντες, ενδεδυμένοι τον κοινοβουλευτικό μανδύα και πανίσχυροι. **(1 μονάδα)**
3. Οι παλαιοί άρχοντες όμως δεν ήταν τόσο ισχυροί απέναντι στο μονάρχη όσο απέναντι στο λαό, καθώς δεν υπήρχαν οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη σταθερών πολιτικών κομμάτων, που θα εξασφάλιζαν ομαλό πολιτειακό βίο και ουσιαστικό έλεγχο της βασιλικής εξουσίας. **(2 μονάδες)**
4. Το Σύνταγμα του 1844, ένα από τα πιο φιλελεύθερα Συντάγματα της εποχής, δεν κατοχύρωνε τη λαϊκή κυριαρχία, επειδή δεν υπήρχαν σταθεροί πολιτικοί σχηματισμοί για να εξασφαλίσουν την άσκηση της εξουσίας από την πλειοψηφία του κοινοβουλίου. **(2 μονάδες)**
5. Δόθηκε νέο σύνταγμα, το **Σύνταγμα του 1864**, μετά την έλευση του Γεωργίου Α΄ **(1 μονάδα)**
6. Ο Χαρίλαος Τρικούπης υποχρέωσε το Γεώργιο Α΄ να αποδεχτεί επίσημα ότι θα έδινε την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον αρχηγό του κόμματος που είχε τη «δεδηλωμένη εμπιστοσύνη» του κοινοβουλίου. **(2 μονάδες)**
7. Η αποδοχή **της αρχής της δεδηλωμένης**:
  - υποχρέωσε τον ανώτατο άρχοντα να σέβεται τη λαϊκή κυριαρχία **(2 μονάδες)**
  - συνέβαλε στην ανάπτυξη των εκλογικών πολιτικών σχηματισμών που διαχειρίζονταν έως τότε την εξουσία σε πολιτικά κόμματα με σταθερές αρχές και προγράμματα. **(2 μονάδες)**

Σύντομος επίλογος – κατακλείδα (0,5 μονάδα)

Ενδεικτικά: *Ανεξάρτητη και κοινοβουλευτική, η Ελλάδα κέρδιζε αργά, πολύ αργά, μια θέση στη χορεία των ανεξάρτητων εθνικών κρατών.*

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 36-37.

[Για τη μη λειτουργική ένταξη των ζητούμενων όρων αφαιρείται 1 μονάδα για κάθε όρο.

Σε περίπτωση απόκλισης πάνω από 50 λέξεις από το όριο των 220 λέξεων αφαιρείται μία μονάδα. Επιπλέον, το κείμενο πρέπει να δομείται σε συνεχή λόγο. Σε περίπτωση απλής απαρίθμησης των πληροφοριών χωρίς τη σύνθεσή τους σε ενιαίο κείμενο, αφαιρείται μία μονάδα]

- B3.** Σε κείμενο έκτασης 180-220 λέξεων, να αναφέρετε τα αίτια που οδήγησαν στην αποαποικιοποίηση και να περιγράψετε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποαποικιοποίησης, αμέσως μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

(15 μονάδες)

Σύντομος πρόλογος – Εισαγωγή (0,5 μονάδα)

Ενδεικτικά: Κατά το πρώτο μισό του 20ού αιώνα η παντοδυναμία των αποικιακών αυτοκρατοριών δέχτηκε σοβαρά πλήγματα τα οποία οδήγησαν στην αποαποικιοποίηση.

Ζητούμενα:

Αίτια που οδήγησαν στην αποαποικιοποίησης:

1. Οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι έδωσαν ώθηση στο αίτημα των αποικιοκρατούμενων λαών για εθνική ανεξαρτησία.
2. Η πολεμική κινητοποίηση των αποικιών, (ιδιαίτερα της Ινδίας), επέφερε τη συστηματικότερη οργάνωσή τους σε κοινωνικό, οικονομικό και στρατιωτικό επίπεδο.
3. Η παγκόσμια οικονομική κρίση του 1929 οδήγησε (στην πτώση των τιμών των αγροτικών προϊόντων των αποικιών και επακόλουθα) στην ένταση των οικονομικών και κοινωνικών αναταραχών στους κόλπους τους.
4. Η κατάκτηση από τους Ιάπωνες μεγάλων περιοχών της Ασίας, τις οποίες κατείχαν οι δυτικές δυνάμεις (με το σύνθημα «Η Ασία στους Ασιάτες») κατέδειξε έμπρακτα ότι οι αποικιοκράτες δεν ήταν ανίκητοι.
5. Οι δύο υπερδυνάμεις της μεταπολεμικής εποχής, ΕΣΣΔ και ΗΠΑ, δεν ήταν θετικές προς την αποικιοκρατία.

[Αν αναφερθούν τα τέσσερα στοιχεία από τα πέντε, να δίνονται 10 (4 x 2,5) μονάδες.

Αν αναφερθεί αντί του στοιχείου 2 ότι «κοινωνίες που είχαν γνωρίσει παρόμοια επίπεδα πολεμικής κινητοποίησης δεν μπορούσαν πλέον να ελέγχονται από μικρούς αποικιακούς στρατούς όπως συνέβαινε έως τότε» δίνεται 1 μονάδα]

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποαποικιοποίησης:

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποαποικιοποίησης, αμέσως μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αποτελεί η Ινδία.

Ήδη από το μεσοπόλεμο, οι Βρετανοί αντιμετώπιζαν σε αυτή τη χώρα το κίνημα του Μαχάτμα Γκάντι, ο οποίος υποστήριζε τη μη βία. **(2 μονάδες)**

Κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι Βρετανοί υποσχέθηκαν στην Ινδία την απόδοση της ανεξαρτησίας της, η οποία τελικά έγινε το 1947. **(2 μονάδες)**

(Αυτή όμως συνοδεύτηκε από σκληρό εμφύλιο πόλεμο μεταξύ ινδουιστών και μουσουλμάνων, ο οποίος τελικά οδήγησε στη διχοτόμηση της χώρας και στη δημιουργία δύο κρατών [Ινδία και Πακιστάν]).

[Αν οι μαθητές/τριες αναφέρουν μόνο ονομαστικά την Ινδία ή αναφέρουν την Κεϋλάνη ή την Ινδονησία, θα τους δοθεί 0,5 μονάδα]

Σύντομος επίλογος – κατακλείδα (0,5 μονάδα)

Ενδεικτικά: Τα αίτια, όπως αναπτύχθηκαν πιο πάνω, συνέβαλαν στην πτώση της αποικιοκρατίας.

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 151.

[Το κείμενο πρέπει να δομείται σε συνεχή λόγο. Σε περίπτωση απλής απαρίθμησης των πληροφοριών χωρίς τη σύνθεσή τους σε ενιαίο κείμενο, αφαιρείται μία μονάδα]

ΜΕΡΟΣ Γ΄

(35 μονάδες)

ΠΡΟΣΟΧΗ: - Ορθή είναι η απάντηση που τεκμηριώνεται επαρκώς με βάση στοιχεία από τις πηγές που παρατίθενται, καθώς και άλλα ιστορικά γεγονότα.

- Η αντιγραφή αυτούσιων χωρίων από τις πηγές, χωρίς περαιτέρω επεξεργασία τους, αξιολογείται με μηδέν μονάδες.

Γ1.

(13 μονάδες)

I. Ο γιος του Εμμανουήλ Παπά, Αναστάσιος, σε γράμμα του (18 Απριλίου 1821) στον αδελφό του Αθανάσιο, ανακοινώνει την απόφασή του να εγκαταλείψει τη Βιέννη και να πολεμήσει για την απελευθέρωση της Ελλάδας:

Τι το όφελος να καλοζήσ στα ξένα και να στερήσαι για πάντα την Πατρίδα σου [...] Σπεύδω προς τα ένδοξα πεδία των μαχών του Μαραθώνος και των Θερμοπυλών... Εκεί με περιμένει το στεφάνι ενός πραγματικού στρατιώτη ή ίσως ακόμα και ο θάνατος. Αλλά για μένα είναι το ίδιο. Ο θάνατος για την πατρίδα είναι το γλυκύτερο χάρισμα [...]

Γ. Λαΐου, *Ανέκδοτες επιστολές και έγγραφα του 1821*, Αθήνα 1958, σ. 92-94

Βασ. Βλ. Σφυρόερα, *Ιστορία Νεότερη και Σύγχρονη Γ΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1996 (έκδοση ΣΤ΄), σ. 166-167.

II. Ο Κολοκοτρώνης μιλά σε αγωνιστές που απειλούσαν προκρίτους:

Έλληνες! Είμαι κι εγώ σύντροφός σας. Αλλά πρώτα να με ακούσετε που θα σας μιλήσω. [...] Γιατί θέλουμε να χάσουμε την πατρίδα μας σκοτώνοντας ο ένας τον άλλο; Εμείς εσηκώσαμε τ΄ άρματα για τους Τούρκους και ακουστήκαμε στην Ευρώπη ότι σηκωθήκαμε οι Έλληνες για τους τυράννους [...] Αν σκοτώσουμε τους προεστούς, τι θα μας πουν τότε; Θ΄ ακουστή σ΄ όλον τον κόσμο και θα μας πουν τα βασίλεια ότι τούτοι δεν σηκώθηκαν για την πατρίδα και την ελευθερίαν τους, αλλά για να σκοτωθούνε συνατοί τους [ενν. αναμεταξύ τους]. [...] Θα μας πούνε Καρμπουνάρους, ρέμπελους* κι ακατάστατους και κανέννας δεν θα μας βοηθήση [...]

*ρέμπελοι: επαναστάτες.

- Δ. Κόκκινος, *Η Ελληνική Επανάσταση*, Μέλισσα, Αθήνα 1959-1960, τόμ. 1, σ. 479-480.
Ευαγγελία Λούβη – Δημήτρης Χρ. Ξιφαράς, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2008, σελ. 33.

Με βάση τα πιο πάνω παραθέματα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Ποια συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος εντοπίζετε στις πιο πάνω πηγές; Να καταγράψετε τα υπόλοιπα συστατικά στοιχεία του κινήματος αυτού και να αναφέρετε άλλα εθνικά κινήματα με τα οποία συγγένευε. **(7 μονάδες)**
- Συστατικά στοιχεία του ελληνικού εθνικού κινήματος μέσα από τις πηγές:
    - Η προβολή των Ελλήνων της εποχής ως απογόνων και κληρονόμων των αρχαίων Ελλήνων (*Σπεύδω προς τα ένδοξα πεδία των μαχών του Μαραθώνος και των Θερμοπυλών*). **(1,5 μονάδα)**
    - Η προβολή του δικαιώματος των Ελλήνων να διεκδικήσουν την απελευθέρωσή τους από την κυριαρχία και την εξουσία των Τούρκων (*Εμείς εσηκώσαμε τ' άρματα για τους Τούρκους... Θ' ακουσθή σ' όλον τον κόσμο και θα μας πουν τα βασίλεια ότι τούτοι δεν σηκώθηκαν για την πατρίδα και την ελευθερίαν τους*). **(1,5 μονάδα)**
  - Υπόλοιπα συστατικά στοιχεία του κινήματος:
    - Η ταύτιση των Ελλήνων με τους άλλους Ευρωπαίους και η διάκρισή τους από τους Τούρκους. **(1 μονάδα)**
    - Η καταγγελία της Τουρκικής κυριαρχίας ως παράνομης και της εξουσίας του Οθωμανού σουλτάνου ως αυθαίρετης. **(1 μονάδα)**
    - Να συστήσουν ανεξάρτητη και ευνομούμενη πολιτεία στη βάση των αρχών της εθνικής αυτοδιάθεσης και της λαϊκής κυριαρχίας. **(1 μονάδα)**
  - Εθνικά κινήματα με τα οποία συγγένευε:
    - Ιταλικές χώρες
    - Γερμανικές χώρες
    - Βρετανικές αποικίες στη Βόρεια Αμερική (ΗΠΑ)
    - Προεπαναστατική και επαναστατημένη Γαλλία

**[Αν οι μαθητές/τριες καταγράψουν τα συστατικά στοιχεία της πηγής μαζί με τα υπόλοιπα στοιχεία, με τρόπο που δεν αποδεικνύει ότι τα έχουν εντοπίσει στις πηγές, δεν θα δίνονται οι 3 μονάδες.
Αν αναφερθούν τα δύο κινήματα από τα τέσσερα, να δίνεται 1 μονάδα (2 x 0,5 μονάδες)]**

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 16

- β. Ποιες είναι οι απόψεις του Κολοκοτρώνη σύμφωνα με την πηγή II;

(3 μονάδες)

Απόψεις:

- Ξεσηκώθηκαν να αποκτήσουν την ελευθερία τους (1 μονάδα)
- Η απόκτηση της ελευθερίας θα επιτευχθεί μέσα από την ενότητα και όχι μέσα από τη σύγκρουση. (1 μονάδα)
- Να μην ταυτιστούν από τις ευρωπαϊκές δυνάμεις με τα επαναστατικά κινήματα των «καρμπονάρων, ρέμπελων και ακατάστατων». (1 μονάδα)

γ. Πώς αντιλαμβάνονταν και πρόβαλλε η επαναστατική ηγεσία των Ελλήνων το χαρακτήρα της ελληνικής επανάστασης;

(3 μονάδες)

Η επαναστατική ηγεσία των Ελλήνων έσπευσε να υποστηρίξει ότι:

- Ο αγώνας των Ελλήνων ήταν νόμιμη επανάσταση εναντίον παράνομου ηγεμόνα.
- Οι Έλληνες είχαν υποδουλωθεί διά της βίας αλλά δεν είχαν συνομολογήσει συνθήκη ειρήνης με τον Οθωμανό ηγεμόνα και κυρίαρχο.
- Οι Έλληνες δεν ήταν «αποστάτες», επειδή δεν είχαν υποταχθεί σε νόμιμη εξουσία.
- Η Ελλάδα δεν αποτελούσε νόμιμο τμήμα της οθωμανικής επικράτειας.
- Η ελληνική επανάσταση αποσκοπούσε στην αποκατάσταση της νομιμότητας και οι Έλληνες επικαλούνταν τις αρχές της εθνικής αυτοδιάθεσης και της λαϊκής κυριαρχίας.

[Αν αναφερθούν τα τρία στοιχεία από τα πέντε, να δίνονται 3 μονάδες (3 x 1) μονάδες]

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 25

Γ2.

(12 μονάδες)

Οι Ρούντολφ Βρμπα και Άλφρεντ Βέτσλερ δραπέτευσαν, τον Απρίλιο του 1944, από το στρατόπεδο συγκεντρώσεως του Άουσβιτς. Δύο μήνες αργότερα δημοσίευσαν ένα κείμενο (Vrba-Wetzler Report) στο οποίο περιέγραφαν με λεπτομέρειες τη ζωή στο στρατόπεδο.

Το κρεματόριο περιλαμβάνει ένα μεγάλο θάλαμο, ένα θάλαμο αερίων και ένα φούρνο. Οι άνθρωποι συγκεντρώνονται στον μεγάλο θάλαμο, που χωρά περίπου 2000 άτομα. Εκεί υποχρεώνονται να βγάλουν τα ρούχα τους και δίνεται σε όλους ένα κομμάτι σαπουνι και μια πετσέτα σαν να πήγαιναν για λουτρό. Κατόπιν συγκεντρώνονται όλοι στον θάλαμο αερίων, που σφραγίζεται ερμητικά. Τότε άνδρες των SS, που φορούν μάσκες αερίων, διοχετεύουν στην αίθουσα αέριο από τρία ειδικά ανοίγματα. Μετά από τρία λεπτά όλοι είναι νεκροί. Τα άψυχα σώματα μεταφέρονται, στη συνέχεια, στο φούρνο με κάρτα για να καούν.

Πηγή: www.spartacus.schoolnet.co.uk/

Ευαγγελία Λούβη – Δημήτρης Χρ. Ξιφαράς, *Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2008, σελ. 127.

Αφού μελετήσετε την πιο πάνω πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Με ποιο γεγονός σχετίζεται το πιο πάνω κείμενο; Να αναφέρετε τις άλλες πρακτικές εξόντωσης που επινοήθηκαν και εφαρμόστηκαν από τους Ναζί.
(6 μονάδες)

Συσχετισμός του γεγονότος με το κείμενο:

«Τελική λύση» του προβλήματος: εξόντωση των Εβραίων/ εξαφάνιση των Εβραίων/ εξολόθρευση των Εβραίων/ολοκαύτωμα/ γενοκτονία/ μαζικές εξολοθρεύσεις - κρεματόριο/ θάλαμος αερίων/ χρήση δηλητηριωδών αερίων.
(2 μονάδες)

[Δίνεται 1 μονάδα στην αναφορά σε θάλαμο αερίων/ δηλητηριώδη αέρια/ κρεματόριο και 1 μονάδα στην αναφορά σε ολοκαύτωμα/ γενοκτονία/εξόντωση/ εξολόθρευση/ εξαφάνιση/ «τελική λύση»]

Άλλες πρακτικές εξόντωσης που επινοήθηκαν και εφαρμόστηκαν από τους Ναζί:

- Η φυσική εξόντωση [πείνα, κακοποίηση, εξευτελισμός] μετά από επώδυνη παραμονή σε γκέτο ή σε στρατόπεδα συγκέντρωσης
- Μαζικές εκτελέσεις
- Προγράμματα ευθανασίας και ιατρικά πειράματα

[Αν αναφερθούν τα δύο στοιχεία από τα τρία, να δίνονται 4 μονάδες (2 x 2) μονάδες]

- β. Ποιες είναι, κατά την κρίση σας, οι σημαντικότερες συνέπειες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου για την ανθρωπότητα; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.
(6 μονάδες)

Σημαντικότερες συνέπειες:

- Τεράστιες ανθρώπινες απώλειες.
- Τεράστιες υλικές καταστροφές.
- Μεταβολή της διεθνούς οικονομικής ισορροπίας προς όφελος των χωρών που βρίσκονταν μακριά από το πεδίο των επιχειρήσεων (κατεξοχήν των ΗΠΑ).
- Η εικόνα της καταστροφής έμεινε στη συλλογική μνήμη της ανθρωπότητας (Χιροσίμα, Ναγκασάκι – ατομική βόμβα, ολοκαύτωμα).
- Ίδρυση Ο.Η.Ε.
- Μεταβολή του ευρωπαϊκού παγκόσμιου χάρτη.
- Έναρξη του Ψυχρού Πολέμου και εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα.
- Αποαποικιοποίηση.

[Αν αναφερθούν τρεις συνέπειες, δίνονται 3 (3 x 1) μονάδες]

Αιτιολόγηση απάντησης:

Ενδεικτικά:

Τεράστιες ανθρώπινες απώλειες: «36 εκατομμύρια νεκροί στη γηραιά ήπειρο, εκατομμύρια νεκροί Κινέζοι και Ιάπωνες. Η ανθρώπινη υπόσταση δεν αποτιμάται ούτε

με χρήμα ούτε αντικαθίσταται. Επικράτησε ο φόβος και η βαρβαρότητα. Για πρώτη φορά χάθηκαν τόσο άμαχοι».

Τεράστιες υλικές απώλειες: «καταστροφές πόλεων, κυρίως στην Ευρώπη, οικισμών, λιμανιών, επικοινωνιακών κόμβων και πλουτοπαραγωγικών πηγών. Έτσι καταστράφηκαν βασικές υποδομές, σημαντική πολιτιστική κληρονομιά, επήλθε πτώση του βιοτικού επιπέδου».

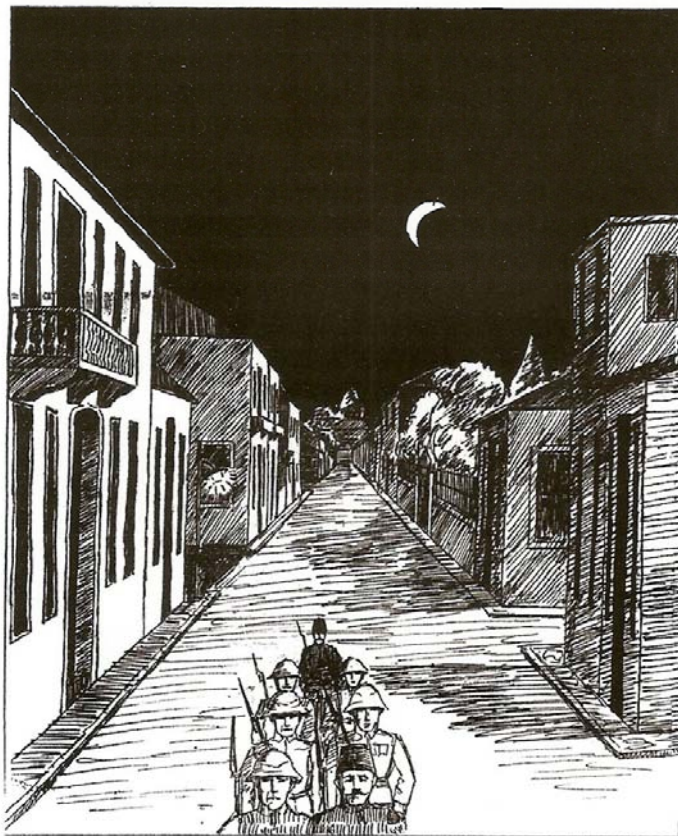
Η εικόνα της καταστροφής έμεινε στη συλλογική μνήμη της ανθρωπότητας (Χιροσίμα, Ναγκασάκι – ατομική βόμβα): «υποθηκεύει το μέλλον της ανθρωπότητας, ο άνθρωπος ζει σε μια συνεχή αβεβαιότητα, υπήρξαν επιπτώσεις στους ανθρώπους και στο περιβάλλον, ηθική διάσταση».

[αν αιτιολογηθούν τρεις συνέπειες, δίνονται 3 (3 x 1) μονάδες]

Ιστορία του Νεότερου και του Σύγχρονου Κόσμου, σ. 131-132

Γ3.

(10 μονάδες)

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΖΩΗ Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΜΕΤΑΤΑΣ 8

Αφού παρατηρήσετε με προσοχή τη γελοιογραφία της προηγούμενης σελίδας και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

- α. Να περιγράψετε την εικόνα (τόπος, χρονική στιγμή, πρόσωπα) και να εξηγήσετε από ποιο ιστορικό γεγονός εμπνέεται ο δημιουργός της.
(4 μονάδες)

Περιγραφή εικόνας:

Τόπος: πόλη/χωριό/γειτονιά/δρόμος της Κύπρου (1 μονάδα)

Χρονική στιγμή: βράδυ/νύκτα/μετά τις 8 (1 μονάδα)

Πρόσωπα: (στρατιωτική) περίπολος/ στρατιώτες/ Άγγλοι (1 μονάδα)

Ιστορικό γεγονός από το οποίο εμπνέεται ο δημιουργός: Η εξέγερση των Κυπρίων τον Οκτώβριο του 1931 (Οκτωβριανά) (0,5 μονάδα) και το ανελεύθερο καθεστώς που επιβλήθηκε στη συνέχεια και το οποίο χαρακτηριζόταν από αυστηρά μέτρα, όπως ο απεικονιζόμενος κατ' οίκον περιορισμός (0,5 μονάδα).

- β. Να αναφέρετε άλλες συνέπειες που είχε το πιο πάνω γεγονός για τους Κυπρίους.
(3 μονάδες)

Άλλες συνέπειες:

- Νεκροί και τραυματίες (Πρώτος νεκρός ο Ονούφριος Κληρίδης)
- Εκτεταμένες ζημιές σε κυβερνητικές εγκαταστάσεις που είχαν ως συνέπεια την επιβολή προστίμου από τις αγγλικές αρχές
- Επιβολή άλλων τιμωρητικών μέτρων από τους Άγγλους ως αποτέλεσμα της εξέγερσης (συλλήψεις, φυλακίσεις, εκτοπισμοί/εξορίες και απελάσεις)
- Εγκαθιδρύθηκε στο νησί στυγνή δικτατορία («Παλμεροκρατία») με έκδηλη αφελληνιστική τάση
- Ίδρυση της «Κεντρικής Επιτροπής Κυπριακού Αγώνα»
- [Κατάργηση του υποτυπώδους κοινοβουλευτισμού].

[Αν αναφερθούν τρεις συνέπειες, να δίνονται 3 (3 x 1) μονάδες]

- γ. Ποια είναι τα στοιχεία του εντύπου και ποιο είναι, κατά την άποψή σας, το μήνυμα του δημιουργού της γελοιογραφίας;
(3 μονάδες)

Στοιχεία του εντύπου:

- Τίτλος εφημερίδας: *Το Γέλιο, Δεκαπενθήμερος Σατυρική Εφημερίς*
- Υπεύθυνος διευθυντής εφημερίδας: Γεώργιος Φασουλιώτης
- Ημερομηνία έκδοσης: 20 Νοεμβρίου 1931

[Αν αναφερθούν δύο στοιχεία, να δίνεται 1 (2 x 0,5) μονάδα]

Μήνυμα του δημιουργού:

Ο Φασουλιώτης στηλιτεύει/ καυτηριάζει/ επικρίνει/ σατιρίζει την αυταρχική/ ανελεύθερη «δικτατορευση» του κυπριακού λαού/ το ανελεύθερο καθεστώς που επέβαλαν οι Άγγλοι στην Κύπρο μετά τα Οκτωβριανά.

(2 μονάδες)

Ιστορία της Κύπρου, σ. 225.

ΤΕΛΟΣ